

राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, अमरावती/नागपूर विभाग, नागपूर यांचे
समोरील माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 चे कलम 19 (3) प्रमाणे अपील
क्रमांक 1613/2007.

श्री अशोक कोंडजी मोरे

मु.पो. भोकरखेड नगर, कैलास नगर,

रिसोड ता. रिसोड जि. वाशिम

..... अपीलकर्ता

विरुद्ध

1) श्री डी. के. देशपांडे

प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा

प्रादेशिक संचालक (नगरपालिका प्रशासन)

विभागीय आयुक्त कार्यालय, अमरावती

2) श्री एन. एस. पानझाडे

जन माहिती अधिकारी तथा

मुख्याधिकारी, नगर परिषद रिसोड

ता. रिसोड जि. वाशिम

..... उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक 11.6.2008)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक 20.3.2007 रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा
अधिकार अधिनियम 2005 च्या कलम 19 (3) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केलेले आहे.
सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता व उत्तरवादी
हजर आहेत.

2. अपीलकर्ता यांनी दि. 16.7.2006 रोजी शासकीय माहिती अधिकारी तथा मुख्याधिकारी, नगर परिषद रिसोड यांचेकडे नगर परिषद क्षेत्रात असलेल्या सर्व मालमत्ता धारकांची माहिती नगर परिषद स्थापन झाल्यापासून आजपर्यंत खालिलप्रमाणे विचारलेल्या सर्व माहितीप्रमाणे प्रत्येक मालमत्ता धारकांची माहिती पुरविण्याबाबत.

- 1) मालमत्ता धारकांचे नाव
- 2) मालमत्ता क्रमांक
- 3) रहिवाशी उपयोगाकरीता किंवा बिगर रहिवाशीकरीता
- 4) वार्ड क्रमांक
- 5) एकूण प्लॉटचे क्षेत्रफळ
- 6) एकूण बांधकामाचे क्षेत्रफळ
- 7) एकूण बांधकामाचे चटईक्षेत्र
- 8) मालमत्ता कर आकारणीसाठी केलेल्या झोनची माहिती
- 9) मालमत्ता बांधकाम प्रकार अ) सिमेंट कॉक्रेट ब) सिमेंट कॉक्रेट व दगडमातीचे बांधकाम क) दगड मातीचे ड) झोपडपट्टी
- 10) प्रती चौरसफुट लावलेला अपेक्षित भाडे दर
- 11) नगर परिषद स्थापन झाल्यानंतर करण्यात आलेली कर आकारणी
- 12) मुख्याधिकारी यांनी आकारलेली कर आकारणी
(अपेक्षित प्रती चौ.फुट भाडेनुसार)
- 13) मुख्याधिकारी यांनी आकारलेली कर आकारणीवर
(अपेक्षित प्रती चौ.फुट भाडेनुसार) सहा. संचालक नगर रचना यांनी मंजूर केलेली कर आकारणी
- 14) सहा. संचालक यांनी घेतलेल्या सुनावणीनंतर कमी झालेले अपेक्षित भाडे व त्यावर केलेली कर आकारणी

- 15) मालमत्ता कर अपील समितीने मंजुर केलेले अंतीम कर आकारणी योग्य मालमत्तेचे भाडे
- 16) कर अपील समितीमध्ये ज्यांनी आक्षेप घेतलेले नसेल त्यांना लावलेले कर आकारणी योग्य भाडे.
- 17) सर्व प्रक्रिया झाल्यानंतर लावण्यात आलेल्या वार्षिक कराची माहिती (मालमत्ता कर, वृक्षकर, शिक्षण कर, रोजगार हमी कर सहीत)
- 18) प्रत्यक्ष कर आकारणीचे दर म्हणजे मालमत्तेचे अपेक्षित भाड्यावर लावलेला मालमत्ता कर, शिक्षण कर, रोजगार हमी कर वृक्षकर
- 19) मालमत्तेच्या प्लॉटची मालकी हक्क म्हणजे शासकीय जमिनीवर अतिक्रमण करुन आहेत किंवा स्वतःच्या मालकीची जागा आहे.
- 20) नवीन मालमत्तेवर आकारण्यात आलेला कर (यांची अजून नगर रचना कार्यालयाकडून अपील सुनावणी झालेली नाही व तसेच मालमत्ता कर अपील समितीकडून सुनावणी झालेली नाही अशा व्यक्तींना लावलेला नवीन मालमत्तेवरचा कर
- 21) मोकळ्या प्लाटधारकावरील लावलेला कर
- 22) अपील माहिती अधिका-यांचे नाव व पत्ता.

सदरची माहिती ही व्यक्तिशः घेणार असे नमूद केलेले असून लागणारा सर्व खर्च मी भरण्यास तयार आहे तो कळवावा दारिद्र्य रेषेचे प्रमाणपत्र जोडले आहे. त्याचा क्रमांक 82 आहे.

सदरच्या अर्जाच्या अनुषंगाने अपीलकर्ता यांना दि. 2.8.06 रोजी माहिती उपलब्ध करुन देण्याच्या संदर्भामध्ये उत्तर दिलेले आहे परंतु सदरच्या उत्तराने अपीलकर्ता यांनी दि. 16.8.2006 रोजी प्रथम अपील दाखल केले असे दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलाचा निर्णय दि. 12.9.06 रोजी देण्यात आलेला असून दि. 16.7.06 रोजी दिलेल्या अर्जानुसार अर्जातील बाब क्र. 1 ते 22 ची माहिती 15 दिवसाचे आंत देण्याबाबत सुचीत करण्यात आले. सदरच्या प्रथम अपीलाच्या आदेशाप्रमाणे दिनांक 13.9.06

रोजी माहिती उपलब्ध करून घेण्याच्या करीता अपीलकर्ता यांना पत्र दिलेले होते. परंतु त्यानंतर अपीलकर्ता यांनी कोणत्याही प्रकारचा संपर्क साधला नाही व माहिती घेण्यास आले नाही व तरी सुध्दा दि. 20.3.2007 रोजी माहिती उपलब्ध झाली नाही म्हणून राज्य माहिती आयोगाकडे द्वितीय अपील दाखल केले. सदरच्या द्वितीय अपीलच्या संदर्भामध्ये मुख्याधिकारी, नगर परिषद रिसोड यांनी दि. 9.8.2006 रोजी खालीलप्रमाणे खुलासा दाखल केला आहे.

उपरोक्त संदर्भाकित विषयानुसार अपीलकर्ता अर्जदार यांनी दि. 17.7.2006 रोजी माहिती अधिकारात मागीतलेली 1 ते 15 व 1 ते 22 मुदयाची माहिती ही नगर परिषद स्थापनेपासून आजपर्यंत म्हणजे 16 वर्षा पूर्वीपासून मागीतलेली असून सदरहू माहिती अतिशय क्लीष्ट व जास्त प्रमाणात फार वर्षापासूनची असल्यामुळे व अपीलकर्त्यांनी सदरहू माहिती विहित मुदतीत मागणी केली असल्यामुळे मागीतलेली माहिती न.प. अभिलेखात त्यांनी मागीतलेल्या विशिष्ट नमुण्यात उपलब्ध नसल्यामुळे सदरहू माहिती विहित मुदतीत देणे शक्य नसल्यामुळे याबाबत न.प.ने पत्र क्र.563 दि.26.7.06 नुसार मा. आयुक्त माहिती आयोग मुंबई या वरीष्ठांचे मार्गदर्शन मिळणे बाबत पत्र दिले होते. तसे अपीलकर्त्यांस न.प. पत्र क्र. 559 दि. 26.7.06 नुसार कळविण्यात आले होते. तसेच अपीलकर्त्यांने मागीतलेली माहिती त्यांनी मांडणी केलेल्या मुदयात नगर परिषदेच्या अभिलेखात उपलब्ध नसल्यामुळे व वरील माहिती त्यांना विहित मुदतीत देणे शक्य होत नसल्यामुळे अपीलकर्त्यांस या बाबत आपण न.प.त उपलब्ध असलेल्या अभिलेखाची पाहणी करून अवलोकन करावे व उपलब्ध अभिलेखाची माहितीची मागणी करावी जेणेकरून ती देणे शक्य हाईल. या बाबत न.प. पत्र क्र.587/06 दि.2.8.06 रोजी अपीलकर्त्यांस कळविण्यात आले होते. तरीसुध्दा अपीलकर्त्यांनी अपीलीय अधिकारी उप आयुक्त अमरावती यांचेकडे दि. 16.8.06 रोजी अपील दाखल केली होती. त्यानुसार सदरहू अपीलावर दि. 12 सप्टें 2006 रोजी आदेश होवून वरील 1 ते 15 व 1 ते 22

मुदयाची माहिती देण्याबाबत आदेश पारीत करण्यात आले होते. त्यानुसार न.प.कडे उपलब्ध असलेल्या अभिलेखाच्या झेरॉक्स प्रति अपीलकर्त्यांनी स्वखर्चाने काढून उपलब्ध करून घ्यावी असे ठरविण्यात आले होते. त्यानुसार न.प.पत्र क्र.739/06 दि. 13.9.06 नुसार अपीलकर्त्यांस कळविण्यात आले होते. तसेच वरील माहितीचे अभिलेखाचे झेरॉक्स प्रति काढून घेण्याकरीता व रेकॉर्ड उपलब्ध करून देण्याकरीता न.प. वसुली लिपीक श्री एस.जे.मिसाळ यांची सुध्दा वरील पत्रानुसार नियुक्ती करण्यात आली होती. परंतु अपीलकर्ता अर्जदार यांनी वरील माहिती उपलब्ध करून घेण्यासाठी न.प.मध्ये तसेच श्री मिसाळ यांच्याकडे कोणत्याही प्रकारचा संपर्क केलेला नसून अथवा मुख्याधिकारी यांचेशी सुध्दा माहिती मिळणे बाबत मागणी केलेली नसतांनी सुध्दा अपीलकर्ता अर्जदार यांनी अपीलकर्ता अधिकारी अमरावती यांचेकडे अपील दाखल करून यांचेकडे सदर माहिती न मिळाल्या बद्दल अपील दाखल केली होती. त्या अपीलावर दि. 9 मे 2007 रोजी आदेश पारीत होवून ज्या माहितीच्या सत्यप्रती देणे शक्य आहे त्या उपलब्ध करून देण्याबाबत फी आकारणी संबंधीचा निर्णय त्यांच्या स्तरावर घेण्यात येवून तात्काळ पुरविण्यात याव्यात असा आदेश पारीत झाला होता. सदर आदेशान्वये अपीलकर्ता अर्जदार यांना न. प.पत्र क्र. 427/2007 रोजी नुसार सदर माहिती बाबत चर्चा करण्याकरीता न.प.मध्ये मुख्याधिकारी यांचेकडे बोलाविले असता अपीलकर्ता अर्जदार यांनी सदर पत्र वाचून घेण्यास नकार दिला. त्यानंतर सुध्दा मी बरेचवेळा त्यांना तोंडी वरील माहिती बाबत विचारणा केली असता त्यांनी टाळाटाळीचे उत्तरे दिली. व मला माहितीची आवश्यकता नसून फक्त कर्मचा-यास त्रास देण्यासाठीच मी अर्ज केलेले आहेत अशी उत्तरे दिली. यावरून असे दिसून येते की अपीलकर्ता अर्जदार हे मुद्यामून फक्त त्रास देण्याच्या दृष्टीकोणातून अशा प्रकारचे माहिती अधिकारात अर्ज देवून शासकीय वेळ व श्रम वाया घालवीत आहेत. सदर माहिती देण्याबाबत न.प.ला कोणतीही हरकत नसून सदर माहिती फार मोठ्या प्रमाणात असल्यामुळे व अंदाजीत रु. 50000/- पर्यंत सदर माहिती

माहितीच्या झेरॉक्स प्रति होत असल्यामुळे सदरहू माहितीच्या झेरॉक्स प्रति काढून घेण्याची जबाबदारी अपीलकर्ता अर्जदारावर असल्यामुळे त्यांच्या अनुपस्थितीत सदरहू झेरॉक्स काढणे शक्य होत नाही. तसेच अर्जदार न.प.कार्यालयात सदरहू माहित बदल कुठल्याही प्रकारची चर्चा करण्यास येण्यास तयार नसून सदरहू माहिती मी त्यांना प्रत्यक्ष अभिलेख्यात पाहण्याबाबत सुध्दा विनंती केलेली आहे. तरी सुध्दा अर्जदार हा कुठल्याही बाबीसाठी तयार नाहीत. यावरून असे दिसून येते की अपीलकर्त्यास माहितीची आवश्यकता नसून फक्त त्रास देणे हाच उद्देश असल्याचे दिसून येते. कारण ते न.प.ची कोणताही संपर्क न करता आपणाकडे अपील अर्ज दाखल करीत आहेत. अपीलकर्त्यांनी कोणत्याही एका ठरावीक मुद्यावर उपलब्ध अभिलेख्यातील माहिती मागितल्यास ती देणे शक्य हाईल परंतु अपीलकर्त्यांनी न.प.स्थापने पासूनची मागील 16 वर्षांची माहिती मागीतली आहे व ती फार क्लिष्ट व मोठ्याप्रमाणात असल्यामुळे त्यांनी मागीतलेल्या नमुन्यात सदरहू माहिती अभिलेख्यात उपलब्ध नसल्यामुळे व अपीलकर्त्यांनी सदरहू माहिती स्वखर्चाने काढून घेण्याबाबतची संमती दिल्यामुळे तसे त्यांना अगोदर कळविण्यात आले होते. तरी सुध्दा त्यांनी न.प.कडे कुठल्याही प्रकारचा संपर्क न करता फक्त अपील करणे एवढाच उद्देश समोर ठेवला आहे यावरून असे दिसून येते की अपीलकर्त्यास माहितीची आवश्यकता नसून फक्त कर्मचा-या वेठीस धरून त्रास देणे व शासकीय वेळ व श्रम वाया घालविणे असा दिसतो. माहिती न देणे हा न.प.चा मुळीच उद्देश नसून अभिलेख्यात उपलब्ध असलेली कोणतीही माहिती न.प.देण्यास तत्पर तयार आहे. तरी आपणास विनंती करण्यात येते की वरीत सर्व बाबीचा विचार करून अपीलकर्ता अर्जदार यांचे अपील खारीत करण्यात यावे तसेच मोठ्या प्रमाणात मागीतलेल्या माहिती देण्याबाबत प्रशासनाने काय कार्यवाही करावी यांचे मार्गदर्शन करावे ही विनंती.

तसेच वर नमुद केल्याप्रमाणे अपीलकर्ता यांनी माहिती उपलब्ध करून घेण्यास कोणत्याही प्रकारचा संपर्क साधलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांना सदरची माहिती आता

उपलब्ध करून घेण्याची आवश्यकता नाही तसेच अपीलकर्ता यांनी त्यांच्या अर्जांमध्ये लागणारा सर्व खर्च भरण्यास तयार आहे तो कळवावा तसेच दारिद्र्य रेषेचे प्रमाणपत्र जोडले आहे असेही नमूद केले आहे. दारिद्र्य रेषेचे प्रमाणपत्र 19982-83 प्रमाणे श्री कोंडु अंबुजी मोरे (मयत) अशा प्रकारचे आहे. व त्यात श्री अशोक कोंडुजी मोरे वय 30 मुलगा असे दिलेले आहे. सदरचे प्रमाणपत्र विस्तार अधिकारी (सांख्यिकीय) पं. स. रिसोड यांनी दिलेले आहे. व तसेच सदरचे दारिद्र्य रेषेचे प्रमाणपत्र अपीलकर्ता यांच्या स्वतःच्या नावाने नाही. व त्यामुळे सदरचे दारिद्र्य रेषेचे प्रमाणपत्र ग्राह्य धरता येणार नाही. तसेच त्यांनी खर्च भरण्यास तयारी दर्शविली आहे. माहिती ही व्यक्तिशः घेणार असे नमूद केले आहे. माहिती घेण्यास संपर्क सुध्दा साधला नाही व त्यामुळे सदरचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे. अपीलकर्त्यांच्या राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल केलेल्या कागदपत्रामध्ये वर नमूद केल्याप्रमाणे दि. 16.7.06 रोजी अपील क्र. 1611/07 मध्ये श्री रमेशचंद्र शंकरलाल साबू स्विकृत नगरसेवक व त्यांच्या पत्नी अध्यक्ष नगरपालीका यांनी सुध्दा दाखल केलेल्या अर्जाच्या प्रतिप्रमाणे व माहिती सुध्दा संपूर्ण तीच मागितलेली आहे. व आजच सदरच्या अपीलांची सुनावणी सुध्दा घेण्यात आली व अपीलकर्ता व डॉ. रमेशचंद्र शंकरलाल साबू व सौ. साबू यांनीही एकत्रितरित्या तीच माहिती मागितलेली दिसून येते. त्याकरीता अपील क्र. 1611/07 मध्ये माहिती मागण्याचा उद्देश हा समोर आलेला आहे. तसेच आयुक्त राज्य माहिती आयोग यांचेकडे दि. 26.7.06 रोजी श्री अशोक कोंडुजी मोरे यांचा अर्ज दि. 17.7.06 च्या संदर्भामध्ये खालीलप्रमाणे मार्गदर्शन मागितलेले दिसून येते.

उपरोक्त संदर्भाकित विषयानुसार अर्जदार अशोक कोंडुजी मोरे हयांनी दिनांक 17.7.06 रोजी माहिती अधिकारात दोन अर्ज सादर केला असून अर्जांमध्ये रिसोड न.प. ची स्थापना झाल्यापासून म्हणजेच सन 1989-90 ते सन 2006 पर्यंतची न.प.क्षेत्रातील आतापर्यंत झालेल्या संपुर्ण नोंदी केल्याची संपुर्ण कागदपत्रासह व्यापक प्रमाणात माहिती आणि दुसरा अर्ज न.प.क्षेत्रातील संपुर्ण मालमत्ता आकारलेल्या कर आकारणी बाबत प्रती

मालमत्ता धारकाची यादी संपुर्ण अर्जात दिलेल्या मुदयासह एकुण मागील 17 वर्षांची सोबतच्या अर्जानुसार मागीतली असून सदरहुँ माहिती अतिशय क्लिष्ट स्वरुपाची असून संपुर्ण माहिती तयार करुन देण्याकरीता व्यापक कर्मचारी वर्ग व 1 वर्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधी लागण्याची शक्यता आहे त्यामुळे न.प.ची इतर वसुलीची कामे व फेरमुल्यांकनाची कार्यवाही करणे शक्य होणार नाही व न.प.चे दैनंदिन कर वसुली चे कामात व कार्यालयीन कामाकाजात अडचण निर्माण होवून दैनंदिन कामात विलंब होईल तसेच न.प.चे आर्थिक नुकसान होण्याची शक्यता आहे. अर्जदाराने मागीतलेली माहिती हि ढोबळ स्वरुपात मागीतली असुन एखादया विशिष्ट प्रकरण नमुद करुन त्या प्रकारची माहिती अर्जदारस देता आली असती. अर्जदाराने मागीतलेली माहिती देणे शक्य होणार नाही याअगोदर सुध्दा अशाच प्रकारची व्यापक स्वरुपाची माहिती डॉ. रमेशचंद्र शंकरलाल साबु यांनी मागीतली असून फक्त अर्जदाराचे नाव बदलुन परत तीच माहिती अर्जदाराने मागीतली आहे यावरुन असे दिसून येते की हि माहिती हेतुपुरस्सर व न.प. कर्मचा-याबद्दल आकस भवनेपोटी व खोडसाळ पणाने मागीतल्याची दिसते कारण डॉ. रमेशचंद्र शंकरलाल साबु हे विदयमान नगराध्यक्षाचे पती असुन हे न.प.चे विदयमान स्विकृत सदस्य आहे. त्यामुळे राजकीय दृष्टीने कर्मचा-यांना त्रास देण्याकरीता हे अशा प्रकारचे माहिती दुस-याच्या नावाने अर्ज करुन वारंवार मागणी करीत आहेत असे दिसुन येते. त्यामुळे असे निदर्शनास येते की हे माहिती अधिकाराचा दुरुउपयोग करीत आहेत. तरी सदरहुँ अर्जदारांनी माहिती अधिकारात केलेला अर्ज खारीज करुन योग्य ते मार्गदर्शन करण्यात यावे हि विनंती.

व त्याकरीता त्यांना दि. 2.8.2006 रोजी वरील विषयाच्या संदर्भाकीत अर्जास अनुसररुन आपणास कळविण्यात येते की नगर पालिकेची स्थापना 16 वर्षापूर्वीची आहे तेव्हापासुनच्या काळाचे अभिलेख शोधुन आपणास माहिती पुरविणे नियमांतर्गत विहित मुदतीत शक्य होत नाही. शिवाय आपण जे मुद्दे मांडुन माहितीची मागणी केली आहे

तशा विषयानुसार नगर परिषदेने अभिलेख रचना केलेली नसल्याने आपणास निश्चित स्वरूपात कशी व कोणती माहिती द्यावी याचा बोध होत नाही. म्हणून आपणास विनंती करण्यात येते की आपण नगर परिषदेत उपलब्ध असलेल्या अभिलेखाची निरीक्षणे इत्यादी घेवून अवलोकनाअंती विशिष्ट प्रकारच्या अभिलेखातील माहितीची मागणी केल्यास त्याबंधाने दस्तऐवजासह माहिती पुरविणे शक्य होईल. त्या दृष्टीने आपण कार्यवाही करून सहकार्य करावे असे कळविलेले दिसून येते व त्यामुळे माहिती देण्याची टाळाटाळ केलेली आहे असा निष्कर्ष काढता येत नाही व त्यामुळे सुध्दा अपीलकर्ता यांचे अपील हे खारीज करण्यास पात्र आहे. वास्तविक अपीलकर्ता यांनी जी माहिती मागितलेली आहे तीच माहिती वर नमूद केल्याप्रमाणे डॉ. रमेशचंद्र शंकरलाल साबू यांनीसुध्दा मागीतलेली आहे व यावरून हा माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 चा गैरवापरच अपीलकर्ता व डॉ. साबू व सौ. साबू संगनमताने करीत आहेत असा निष्कर्ष काढावयास हरकत नाही व अपीलकर्ता यांचे अपील खारीज करण्यास पात्र आहे.

आ दे श

- 1) अपीलकर्ता यांनी माहिती उपलब्ध करून घेण्याकरीता कोणत्याही प्रकारचा संपर्क साधलेला नसल्यामुळे अपीलकर्ता यांना माहिती आवश्यकता नाही असे दिसून येत असल्याने सदरचे अपील हे खारीज करण्यात येत आहे.
- 2) अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना निर्णयाची एक एक प्रत देण्यात यावी.

(विलास पाटील)

राज्य माहिती आयुक्त,

विदर्भ क्षेत्र, नागपूर.